

Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (tretia komora)

z 12. septembra 2019*

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Duševné vlastníctvo – Patenty – Smernica 2004/48/ES – Článok 9 ods. 7 – Uvádzanie výrobkov na trh v rozpore s právami vyplývajúcimi z patentu – Predbežné opatrenia – Neskoršie zrušenie patentu – Dôsledky – Právo na primeranú náhradu za škodu spôsobenú predbežnými opatreniami“

Vo veci C-688/17,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Fővárosi Törvényszék (Súd hlavného mesta Budapešť, Maďarsko) z 9. novembra 2017 a doručený Súdnemu dvoru 8. decembra 2017, ktorý súvisí s konaním:

Bayer Pharma AG

proti

Richter Gedeon Vegyészeti Gyár Nyrt.,

Exeltis Magyarország Gyógyszerkereskedelmi Kft.,

SÚDNY DVOR (tretia komora),

v zložení: predsedníčka tretej komory A. Prechal, sudcovia F. Biltgen, J. Malenovský (spravodajca), C. G. Fernlund a L. S. Rossi,

generálny advokát: G. Pitruzzella,

tajomník: R. Šereš, referentka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 9. januára 2019,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

- Bayer Pharma AG, v zastúpení: E. Szakács, K. J. Tálás a I. Molnár, úggyvédek,
- Richter Gedeon Vegyészeti Gyár Nyrt., v zastúpení: A. Szecskay a G. Bacher, úggyvédek,
- Exeltis Magyarország Gyógyszerkereskedelmi Kft., v zastúpení: K. Szamosi, P. Lukácsi a Á. György, úggyvédek,
- Európska komisia, v zastúpení: L. Havas, F. Wilman a S. L. Kaléda, splnomocnení zástupcovia,

* Jazyk konania: maďarčina.

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní z 11. apríla 2019,
vyhlásil tento

Rozsudok

- 1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 9 ods. 7 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2004/48/ES z 29. apríla 2004 o vymožitelnosti práv duševného vlastníctva (Ú. v. EÚ L 157, 2004, s. 45; Mim. vyd. 17/002, s. 32).
- 2 Tento návrh bol predložený v rámci sporu medzi spoločnosťou Bayer Pharma AG (ďalej len „Bayer“) a spoločnosťami Richter Gedeon Vegyészeti Gyár Nyrt. (ďalej len „Richter“) a Exeltis Magyarország Gyógyszerkereskedelmi Kft. (ďalej len „Exeltis“), ktorého predmetom je škoda, ktorá bola týmto dvom posledným spoločnostiam údajne spôsobená v dôsledku predbežných opatrení nariadených voči ním na návrh spoločnosti Bayer.

Právny rámec

Medzinárodné právo

- 3 Prvá veta preambuly Dohody o obchodných aspektoch práv duševného vlastníctva (ďalej len „dohoda TRIPS“), ktorá tvorí prílohu 1 C Dohody o založení Svetovej obchodnej organizácie (WTO), podpísanej 15. apríla 1994 v Marakeši a schválenej rozhodnutím Rady 94/800/ES z 22. decembra 1994 týkajúcim sa uzavretia dohôd v mene Európskeho spoločenstva, pokiaľ ide o záležitosti v rámci jeho kompetencie, ku ktorým sa dospelo na Uruguajskom kole multilaterálnych rokovaní (1986 – 1994) (Ú. v. ES L 336, 1994, s. 1; Mim. vyd. 11/021, s. 80), znie takto:

„Želajúc si zníženie deformácií a prekážok v medzinárodnom obchode a zohľadňujúc nevyhnutnosť podporovať efektívnu a primeranú ochranu práv duševného vlastníctva a zabezpečiť, aby sa opatrenia a postupy dodržiavania práv duševného vlastníctva samy osebe nestali prekážkami oprávneného obchodu“.

- 4 Článok 1 dohody TRIPS, nazvaný „Povaha a rozsah záväzkov“, v odseku 1 stanovuje:

„Členovia uplatnia ustanovenia tejto dohody. Členovia môžu, ale nie sú viazaní, uplatňovať vo svojom právnom systéme rozsiahlejšiu ochranu, než požaduje táto dohoda, za predpokladu, že takáto ochrana nie je v rozpore s ustanoveniami tejto dohody. Členovia podľa vlastného uváženia určia vhodný spôsob uplatnenia ustanovení tejto dohody v rámci svojho právneho systému a praxe.“

- 5 Článok 50 dohody TRIPS, nazvaný „Dočasné opatrenia“, v odseku 7 stanovuje:

„V prípadoch, keď sa [predbežné] opatrenia zrušili, alebo ak zanikla ich platnosť v dôsledku jednanja alebo zanedbania zo strany žiadateľa, alebo keď sa následne zistí, že nedošlo k žiadnemu porušeniu alebo k hrozbe porušenia práva duševného vlastníctva, budú mať súdne orgány právomoc nariadiť žiadateľovi, na požiadanie odporcu, poskytnúť odporcovi primeranú náhradu za každú škodu spôsobenú týmito opatreniami.“

Právo Únie

6 Odôvodnenia 4, 5, 7, 8, 10 a 22 smernice 2004/48 stanovujú:

„(4) Na medzinárodnej úrovni sú všetky členské štáty, ako aj samotné Spoločenstvo, pokiaľ ide o záležitosti patriace do jeho pôsobnosti, viazané [dohodou TRIPS]...

(5) Dohoda TRIPS obsahuje predovšetkým ustanovenia o prostriedkoch na dodržiavanie práv duševného vlastníctva, ktoré sú bežnými normami uplatniteľnými na medzinárodnej úrovni a ktoré sa vykonávajú vo všetkých členských štátoch. Touto smernicou nie sú dotknuté medzinárodné záväzky členských štátov vrátane záväzkov prijatých na základe dohody TRIPS.

...

(7) Z konzultácií, ktoré o tejto otázke uskutočnila Komisia, vyplýva, že v členských štátoch sú napriek dohode TRIPS stále veľké rozdiely, čo sa týka prostriedkov vymožitelnosti práv duševného vlastníctva. Napríklad postupy uplatňovania predbežných opatrení, ktoré sa využívajú najmä na zabezpečenie dôkazov, výpočet škôd alebo spôsoby uplatňovania súdnych konaní na ukončenie porušovania práv duševného vlastníctva sa medzi jednotlivými členskými štátmi veľmi odlišujú. ...

(8) Rozdiely medzi úpravami prostriedkov vymožitelnosti práv duševného vlastníctva jednotlivých členských štátov majú nepriaznivý vplyv na riadne fungovanie vnútorného trhu a bránia zabezpečeniu toho, aby práva duševného vlastníctva požívali rovnocennú úroveň ochrany v celom Spoločenstve. ...

...

(10) Cieľom tejto smernice je priblížiť právne poriadky [členských štátov] tak, aby zabezpečovali vysokú, rovnocennú a jednotnú úroveň ochrany na vnútornom trhu.

...

(22) Je tiež nevyhnuté stanoviť predbežné opatrenia na okamžité ukončenie porušovania práv bez čakania na rozhodnutie vo veci samej, a pritom dodržať práva na obhajobu, zabezpečiť primeranosť predbežných opatrení zodpovedajúcich povahe príslušného prípadu a stanoviť potrebné záruky na pokrytie nákladov a ujmy spôsobených odporcovi neoprávneným návrhom. Také opatrenia sú obzvlášť odôvodnené, ak by akékoľvek omeškanie spôsobilo nenapraviteľnú ujmu vlastníčkovi práva duševného vlastníctva.“

7 Podľa znenia článku 1 tejto smernice:

„Táto smernica sa týka opatrení, postupov a prostriedkov právnej nápravy potrebných na zabezpečenie vymožitelnosti práv duševného vlastníctva. Na účely tejto smernice pojem ‚práva duševného vlastníctva‘ zahŕňa tiež práva priemyselného vlastníctva.“

8 Článok 2 uvedenej smernice, nazvaný „Rozsah pôsobnosti“, v odseku 3 stanovuje:

„Touto smernicou nie sú dotknuté:

...

b) medzinárodné záväzky členských štátov a najmä dohoda TRIPS, vrátane záväzkov týkajúcich sa trestného konania a sankcií;

...“

- 9 Kapitola II smernice 2004/48, nazvaná „Opatrenia, postupy a prostriedky právnej nápravy“, obsahuje články 3 až 15 tejto smernice. Podľa uvedeného článku 3, nazvaného „Všeobecná povinnosť“:

„1. Členské štáty stanovujú opatrenia, postupy a prostriedky právnej nápravy potrebné na zabezpečenie vymožitelnosti práv duševného vlastníctva, ktorých sa týka táto smernica. Tieto opatrenia, postupy a prostriedky právnej nápravy musia byť spravodlivé a nestranné a nesmú byť zbytočne zložité alebo nákladné alebo mať za následok príliš dlhé lehoty alebo neoprávnené prieťahy.

2. Tieto opatrenia, postupy a prostriedky právnej nápravy musia byť účinné, primerané a odradzujúce a musia sa uplatňovať takým spôsobom, aby sa predišlo vytváraniu prekážok zákonného obchodu a musia stanovovať záruky proti ich zneužívaniu.“

- 10 Článok 9 smernice 2004/48, nazvaný „Predbežné a preventívne opatrenia“, stanovuje:

„1. Členské štáty zabezpečia, aby súdne orgány na návrh navrhovateľa mohli:

a) vydať proti údajnému porušovateľovi príkaz na vykonanie predbežného opatrenia s cieľom zabrániť akémukoľvek bezprostrednému porušeniu práva duševného vlastníctva, alebo zakázať a v prípade potreby s možnosťou uložiť opakovanú pokutu pri pokračovaní v údajnom porušovaní tohto práva alebo podmieniť také pokračovanie zložením záruk určených na zabezpečenie odškodnenia vlastníka práv;...

b) nariadiť zaistenie alebo vydanie tovaru podozrivého z porušovania práva duševného vlastníctva, aby sa zabránilo jeho vstupu do obchodných kanálov alebo pohybu v obchodných kanáloch.

2. V prípade porušenia uskutočneného v komerčnom rozsahu členské štáty zabezpečia, aby v prípade, ak poškodená strana preukáže okolnosti, ktoré môžu ohroziť vymáhanie škôd, súdne orgány mohli nariadiť preventívne zaistenie hnutelného a nehnuteľného majetku údajného porušovateľa, vrátane zaistenia jeho bankových účtov a iných aktív. ...

...

7. Ak sú predbežné opatrenia zrušené alebo ak sú premlčané v dôsledku nejakého skutku alebo opomenutia zo strany navrhovateľa, alebo ak sa následne zistí, že nedošlo k porušeniu alebo k hrozbe porušenia práva duševného vlastníctva, súdne orgány majú právomoc na návrh odporcu nariadiť navrhovateľovi, aby poskytol odporcovi primeranú náhradu za akúkoľvek škodu spôsobenú týmito opatreniami.“

Maďarské právo

- 11 Podľa § 18 ods. 1 a 2 találmányok szabaddalmi oltalmáról szóló 1995. évi XXXIII. törvény (zákon č. XXXIII z roku 1995 o ochrane patentov), sa ochrana poskytovaná patentom začína uplatňovať od uverejnenia prihlášky a jej účinky siahajú ku dňu podania prihlášky. Táto ochrana je predbežná a stáva sa konečnou až vtedy, keď žiadateľ získa patent na svoj vynález.

- 12 § 156 ods. 1 polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (zákon č. III z roku 1952 o občianskom súdnom konaní) stanovuje:

„Súdca môže na návrh prostredníctvom predbežného opatrenia nariadiť, aby sa vyhovel návrhu alebo vzájomnému návrhu, alebo návrhu na nariadenie predbežných opatrení, ak je takéto opatrenie potrebné na ochranu pred bezprostrednou ujmom alebo na zachovanie *status quo* sporu, ako aj na ochranu

rozhodujúceho práva navrhovateľa a ak škoda spôsobená opatrením nepresiahne očakávaný prínos tohto opatrenia. ... Hodnovernosť skutkových okolností, na ktorých je založený návrh, sa musí preukázať.“

- 13 Podľa § 339 ods. 1 polgári törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (zákon č. IV z roku 1959 o občianskom zákonníku; ďalej len „občiansky zákonník“):

„Každý, kto protiprávne spôsobí inému škodu, je povinný ju nahradiť. Od tejto povinnosti je oslobodený ten, kto preukáže, že konal tak, ako vo všeobecnosti možno očakávať od každej osoby v danej situácii.“

- 14 § 340 ods. 1 občianskeho zákonníka stanovuje:

„Poškodený je povinný konať tak, ako možno vo všeobecnosti očakávať od akejkoľvek osoby v danej situácii s cieľom zamedziť škode alebo ju znížiť. Nie je potrebné nahradiť inému škodu, ktorá je dôsledkom nedodržania tejto povinnosti zo strany poškodeného.“

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

- 15 Dňa 8. augusta 2000 podala spoločnosť Bayer na Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala (Národný úrad duševného vlastníctva, Maďarsko) (ďalej len „úrad“) patentovú prihlášku týkajúcu sa farmaceutického výrobku obsahujúceho antikoncepčnú zložku. Úrad uverejnil túto patentovú prihlášku 28. októbra 2002.
- 16 Spoločnosť Richter v novembri 2009 a v auguste 2010 a spoločnosť Exeltis v októbri 2010 začali uvádzať na trh v Maďarsku antikoncepčné farmaceutické výrobky (ďalej len „dotknuté výrobky“).
- 17 Dňa 4. októbra 2010 úrad udelil spoločnosti Bayer patent.
- 18 Dňa 8. novembra 2010 Richter predložila na úrade návrh na konštatovanie o neporušení práv, ktorým malo byť určené, že dotknuté výrobky neporušujú patent spoločnosti Bayer.
- 19 Bayer podala 9. novembra 2010 na vnútroštátny súd Fővárosi Törvényszék (Súd hlavného mesta Budapešť, Maďarsko) návrhy na nariadenie predbežných opatrení, ktorými sa spoločnostiam Richter a Exeltis malo zakázať uvádzanie dotknutých výrobkov na trh. Tieto návrhy boli zamietnuté z dôvodu, že hodnovernosť porušenia patentu nebola preukázaná.
- 20 Dňa 8. decembra 2010 Richter a Exeltis podali na úrade návrh na vyhlásenie patentu spoločnosti Bayer za neplatný.
- 21 Dňa 25. mája 2011 podala Bayer nové návrhy na nariadenie predbežných opatrení na vnútroštátny súd, ktorý vykonateľnými uzneseniami z 11. júla 2011, ktoré nadobudli právoplatnosť 8. augusta 2011, zakázal spoločnostiam Richter a Exeltis uvádzať dotknuté výrobky na trh a uložil im povinnosť poskytnúť záruky.
- 22 Dňa 11. augusta 2011 začala Bayer na vnútroštátnom súde konania o porušení práv proti spoločnostiam Richter a Exeltis. Tieto konania boli prerušené až do prijatia konečného rozhodnutia v rámci konania o neplatnosť patentu spoločnosti Bayer.
- 23 Fővárosi Ítéltábla (Krajský odvolací súd hlavného mesta Budapešť, Maďarsko) prejednávajúci odvolania, ktoré podali Richter a Exeltis proti uzneseniam z 11. júla 2011, rozhodnutiami z 29. septembra 2011 a 4. októbra 2011 zrušil uvedené uznesenia z dôvodu procesných vád a vrátil vec vnútroštátnemu súdu.

- 24 Vnútroštátny súd uzneseniami z 23. januára 2012 a z 30. januára 2012 zamietol návrhy na nariadenie predbežných opatrení podané spoločnosťou Bayer. Uvedený súd sa domnieval, že aj keď Richter a Exeltis svojím vstupom na trh porušili patent, vzhľadom najmä na pokročilé štádium konania o neplatnosť patentu spoločnosti Bayer a na zrušenie ekvivalentného európskeho patentu nie je možné považovať prijatie takýchto opatrení za primerané. Rozhodnutím z 3. mája 2012 Fővárosi Ítéltábla (Krajský odvolací súd hlavného mesta Budapešť, Maďarsko) potvrdil tieto dve uznesenia.
- 25 Rozhodnutím zo 14. júna 2012 úrad čiastočne vyhovel návrhu na vyhlásenie neplatnosti patentu spoločnosti Bayer, ktorý podali spoločnosti Richter a Exeltis. V nadväznosti na nový návrh, ktorý podali tieto spoločnosti, úrad vzal späť svoje rozhodnutie zo 14. júna 2012 a rozhodnutím z 13. septembra 2012 zrušil tento patent v celom rozsahu.
- 26 Uznesením z 9. septembra 2014 vnútroštátny súd zrušil rozhodnutie úradu z 13. septembra 2012. Okrem toho zmenil rozhodnutie úradu zo 14. júna 2012 a zrušil patent spoločnosti Bayer v celom rozsahu.
- 27 Uznesením z 20. septembra 2016 Fővárosi Ítéltábla (Krajský odvolací súd hlavného mesta Budapešť) potvrdil toto uznesenie.
- 28 Dňa 3. marca 2017 vnútroštátny súd zastavil konanie o porušení práv medzi spoločnosťami Bayer a Exeltis v dôsledku späťvzatia žaloby spoločnosťou Bayer.
- 29 Rozhodnutím z 30. júna 2017 definitívne zamietol žalobu o porušení práv podanú spoločnosťou Bayer proti spoločnosti Richter z dôvodu definitívneho zrušenia patentu spoločnosti Bayer.
- 30 Richter vzájomným návrhom podaným 22. februára 2012 a Exeltis žalobou podanou 6. júla 2017 požadovali, aby Bayer bola zaviazaná na náhradu škody, ktorá im, ako sa domnievajú, vznikla v dôsledku predbežných opatrení uvedených v bode 21 tohto rozsudku.
- 31 Bayer pred vnútroštátnym súdom navrhuje uvedené návrhy zamietnuť, pričom tvrdí, že Richter a Exeltis si samy spôsobili škodu, ktorá im údajne vznikla, a to tým, že úmyselne a protiprávne uvádzali dotknuté výrobky na trhu. Podľa článku 340 ods. 1 občianskeho zákonníka nie sú preto oprávnené domáhať sa náhrady tejto škody.
- 32 V tomto kontexte sa vnútroštátny súd v zásade domnieva, že vzhľadom na to, že v maďarskom právnom poriadku neexistuje ustanovenie, ktoré by osobitne upravovalo situácie uvedené v článku 9 ods. 7 smernice 2004/48, všeobecné pravidlá občianskeho zákonníka týkajúce sa zodpovednosti a náhrady škody sa musia vykladať s prihliadnutím na tento článok. Pýta sa však v prvom rade na rozsah pravidla článku 9 ods. 7 tejto smernice a predovšetkým sa pýta, či sa toto ustanovenie obmedzuje na to, aby žalovanému zaručovalo právo na odškodnenie, alebo či definuje tiež jeho obsah. V druhom rade sa pýta, či článok 9 ods. 7 uvedenej smernice bráni tomu, aby vnútroštátny súd na základe uplatnenia ustanovenia občianskeho práva skúmal, aká bola úloha žalovaného pri vzniku škody.
- 33 Za týchto okolností Fővárosi Törvényszék (Súd hlavného mesta Budapešť, Maďarsko) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru nasledujúce prejudiciálne otázky:
- „1. Má sa výraz ‚primeraná náhrada‘ nachádzajúci sa v článku 9 ods. 7 smernice [2004/48] vykladať v tom zmysle, že členské štáty by mali stanoviť pravidlá hmotného práva týkajúce sa zodpovednosti strán, ako aj výšky a spôsobu náhrady škody, na základe ktorých súdy členských štátov môžu žalobcovi nariadiť, aby poskytol žalovanému náhradu škody spôsobenú predbežným opatrením, ktoré neskôr súd zrušil alebo ktoré neskôr stratilo účinky v dôsledku skutku alebo opomenutia konania zo strany žalobcu, alebo v prípadoch, keď súd neskôr zistil, že vôbec nedošlo k porušeniu alebo ohrozeniu práva duševného vlastníctva?

2. V prípade kladnej odpovede na prvú prejudiciálnu otázku, bráni článok 9 ods. 7 smernice [2004/48] právnej úprave členského štátu, podľa ktorej by sa na náhradu škody uvedenú v tomto ustanovení smernice mali vzťahovať všeobecné pravidlá členského štátu týkajúce sa občianskoprávnej zodpovednosti a náhrady škody, podľa ktorých súd nemôže nariadiť žalobcovi nahradiť škodu spôsobenú predbežným opatrením, ktoré sa neskôr ukázalo ako nedôvodné v dôsledku neplatnosti patentu, pokiaľ táto škoda bola spôsobená tým, že žalovaný nekonal tak, ako by sa od neho vo všeobecnosti očakávalo v danej situácii, alebo pokiaľ bol žalovaný zodpovedný za škodu z uvedeného dôvodu, za predpokladu, že žalobca pri podaní návrhu na nariadenie predbežného opatrenia konal tak, ako to možno všeobecne očakávať v danej situácii?“

O prejudiciálnych otázkach

- 34 Svojimi otázkami, ktoré je potrebné preskúmať spoločne, sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 9 ods. 7 smernice 2004/48, najmä pojem „primeraná náhrada“ uvedený v tomto ustanovení, vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá stanovuje, že nie je potrebné odškodniť osobu za ujmu spôsobenú tým, že nekonala tak, ako možno všeobecne očakáva od akejkoľvek osoby na účely zamedzenia škode alebo jej zníženia a ktorá za okolností, ako sú okolnosti konania vo veci samej, vedie súd k tomu, aby nezaviazal navrhovateľa predbežných opatrení na náhradu škody spôsobenú týmito opatreniami, aj keď patent, na základe ktorého boli tieto opatrenia navrhnuté a nariadené, bol následne zrušený.
- 35 Na účely odpovede na tieto otázky treba v prvom rade určiť, či prináleží členským štátom, aby vymedzili obsah, rozsah, ako aj znaky pojmu „primeraná náhrada“, na ktorý odkazuje článok 9 ods. 7 smernice 2004/48, čo je pritom predpoklad, z ktorého vnútroštátny súd vychádza.
- 36 V tejto súvislosti treba na úvod uviesť, že článok 9 ods. 7 smernice 2004/48 stanovuje, že súdne orgány majú právomoc na návrh odporcu nariadiť navrhovateľovi, aby poskytol odporcovi primeranú náhradu za akúkoľvek škodu spôsobenú týmito predbežnými opatreniami, ak sú tieto opatrenia zrušené alebo ak sa prestanú uplatňovať v dôsledku nejakého skutku alebo opomenutia zo strany navrhovateľa, alebo ak sa následne zistí, že nedošlo k porušeniu alebo k hrozbe porušenia práva duševného vlastníctva.
- 37 Aj keď to znenie uvedeného ustanovenia v skutočnosti výslovne neuvádza, zo všeobecnej systematiky článku 9 ods. 7 smernice 2004/48 jasne vyplýva, že tento článok je adresovaný členským štátom a ukladá im povinnosť, aby vo svojom vnútroštátnom právnom poriadku upravili všetky opatrenia stanovené v uvedenom článku 9 vrátane opatrení uvedených v odseku 7 tohto článku, ako to napokon potvrdzuje aj odôvodnenie 22 uvedenej smernice.
- 38 Článok 9 ods. 7 smernice 2004/48 sa teda má vykladať tak, že od členských štátov vyžaduje, aby vo svojich právnych predpisoch umožnili, aby príslušné súdy na návrh odporcu zaviazali navrhovateľa na náhradu škody spôsobenú predbežnými opatreniami uvedenými v tomto článku.
- 39 Zo znenia článku 9 ods. 7 smernice 2004/48 okrem toho vyplýva, že po prvé túto právomoc možno uplatniť buď vtedy, ak sú predbežné opatrenia zrušené alebo sa prestanú uplatňovať z dôvodu konania alebo opomenutia zo strany navrhovateľa, alebo ak sa neskôr zistí, že nedošlo k porušeniu alebo k hrozbe porušenia práva duševného vlastníctva. Po druhé uvedená právomoc sa musí vzťahovať na „akúkoľvek škodu“ spôsobenú týmito opatreniami a po tretie náhrada musí byť poskytnutá vo forme „primeranej náhrady“.
- 40 Pokiaľ ide konkrétne o pojem „primeraná náhrada“, treba pripomenúť, že z požiadaviek jednotného uplatňovania práva Únie, ako aj zo zásady rovnosti vyplýva, že znenie ustanovenia práva Únie, ktoré neobsahuje žiadny výslovný odkaz na právo členských štátov s cieľom určiť jeho zmysel a pôsobnosť, si

v zásade vyžaduje v celej Únii autonómny a jednotný výklad, ktorý musí zohľadňovať kontext ustanovenia a cieľ sledovaný príslušnou právnou úpravou (rozsudok z 21. októbra 2010, Padawan, C-467/08, EU:C:2010:620, bod 32 a citovaná judikatúra).

- 41 Keďže článok 9 ods. 7 smernice 2004/48 neobsahuje nijaký odkaz na vnútroštátne právo členských štátov, pokiaľ ide o uvedený pojem „primeraná náhrada“, tento pojem musí byť teda vykladaný autonómne a jednotne bez toho, aby o ňom mohli rozhodovať jednotlivé členské štáty.
- 42 Takýto záver potvrdzuje cieľ sledovaný smernicou 2004/48. Táto smernica totiž vo svojom odôvodnení 10 stanovuje, že jej cieľom je priblížiť právne poriadky členských štátov, aby zabezpečovali vysokú, rovnocennú a jednotnú úroveň ochrany duševného vlastníctva na vnútornom trhu.
- 43 Odôvodnenie 7 smernice 2004/48 v tejto súvislosti poukazuje na veľké rozdiely medzi členskými štátmi, pokiaľ ide najmä o postupy uplatňovania predbežných opatrení. Okrem toho odôvodnenie 8 tejto smernice pripomína, že takéto rozdiely majú nepriaznivý vplyv na riadne fungovanie vnútorného trhu a bránia zabezpečeniu toho, aby práva duševného vlastníctva požívali rovnocennú úroveň ochrany v celej Únii.
- 44 Výklad, podľa ktorého môžu rôzne členské štáty samy spresniť obsah, rozsah, ako aj formy uplatňovania pojmu „primeraná náhrada“ uvedeného v článku 9 ods. 7 smernice 2004/48, porušuje cieľ zabezpečenia ekvivalencie a homogénosti vysokej úrovne ochrany duševného vlastníctva, ktorý sledoval normotvorca Únie.
- 45 Záver uvedený v bode 41 tohto rozsudku nemôže byť v rozpore s povinnosťami vyplývajúcimi z dohody TRIPS, ktorá zaväzuje tak Úniu, ako aj jej členské štáty a na ktorú sa smernica 2004/48 viackrát odvoláva.
- 46 Dohoda TRIPS totiž v článku 1 ods. 1 predovšetkým stanovuje, že „členovia podľa vlastného uváženia určia vhodný spôsob uplatnenia ustanovení tejto dohody v rámci svojho právneho systému a praxe“. Pôsobnosť tohto všeobecného ustanovenia zahŕňa takisto článok 50 ods. 7 tejto dohody, ktorého znenie je v zásade zhodné so znením článku 9 ods. 7 smernice 2004/48 a ktoré tiež odkazuje na pojem „primeraná náhrada“.
- 47 Navyše uvedená dohoda, ktorá podľa prvej vety jej preambuly má podporovať efektívnu a primeranú ochranu práv duševného vlastníctva, v článku 1 ods. 1 výslovne uznáva oprávnenie členov poskytnúť širšiu ochranu, ako je ochrana vyžadovaná touto dohodou.
- 48 Presne takúto voľbu normotvorca Únie uskutočnil prijatím smernice 2004/48, ktorej hlavným cieľom, pripomenutým v bode 42 tohto rozsudku, je zabezpečiť v právnom systéme Únie a jej členských štátoch vysokú, rovnocennú a jednotnú úroveň ochrany duševného vlastníctva.
- 49 Vzhľadom na predchádzajúce úvahy je potrebné pojem „primeraná náhrada“ považovať za autonómny pojem práva Únie, ktorý má byť na jej území vykladaný jednotne.
- 50 V tejto súvislosti, ako vyplýva z bodu 38 tohto rozsudku, článok 9 ods. 7 smernice 2004/48 od členských štátov vyžaduje, aby svojim vnútroštátnym súdom umožnili priznať odporcovi primeranú náhradu za podmienok stanovených v tomto ustanovení.
- 51 V dôsledku toho týmto vnútroštátnym súdom prináleží, aby v rámci výkonu takto vymedzenej právomoci, ktorá im bola priznaná, posúdili osobitné okolnosti sporu, ktorý prejednávajú, a rozhodli, či je potrebné uložiť navrhovateľovi povinnosť zaplatiť odporcovi náhradu škody, ktorá musí byť „primeraná“, to znamená odôvodnená vzhľadom na uvedené okolnosti.

- 52 Predovšetkým, hoci výkon ich právomoci priznať takúto náhradu škody je prísne viazaný na predchádzajúce podmienky, a to že predbežné opatrenia sa musia zrušiť alebo prestať uplatňovať z dôvodu akéhokoľvek konania alebo opomenutia zo strany navrhovateľa, alebo sa musí následne zistiť, že nedošlo k porušeniu alebo k hrozbe porušenia práva duševného vlastníctva, skutočnosť, že tieto podmienky sú v konkrétnej veci splnené, neznamená, že príslušné vnútroštátne súdy sú automaticky a v každom prípade povinné zaviazat' navrhovateľa na náhradu všetkých škôd, ktoré odporcovi vznikli z dôvodu uvedených opatrení.
- 53 V prejednávanej veci je po prvé nesporné, že patent bol vydaný až po tom, čo spoločnosť Richter začala uvádzať dotknuté výrobky na trh, a že v čase, keď žalobkyňa vo veci samej pôvodne navrhla nariadenie predbežných opatrení a po zamietnutí tohto návrhu znovu 25. mája 2011 požiadala o nariadenie takýchto opatrení v reakcii na uvedené uvádzanie na trh, bola majiteľom tohto patentu.
- 54 Po druhé je takisto nesporné, že v tomto čase už žalované vo veci samej podali na úrad návrh na neplatnosť tohto patentu.
- 55 Po tretie treba pripomenúť, že po tom, ako vnútroštátny súd 11. júla 2011 nariadil predbežné opatrenia, boli tieto opatrenia zrušené odvolacím súdom 29. septembra a 4. októbra 2011 a že vnútroštátny súd napriek tomu, že sa domnieval, že žalované vo veci samej pri vstupe na trh porušili práva z patentu spoločnosti Bayer, po tom, čo mu boli tieto veci vrátené, už neobnovil uvedené predbežné opatrenia vzhľadom na pokročilé štádium konania o neplatnosť tohto patentu a na zrušenie rovnocenného európskeho patentu.
- 56 Napokon, po štvrté, patent spoločnosti Bayer bol najprv zrušený rozhodnutím úradu z 13. septembra 2012 a následne uznesením vnútroštátneho súdu z 9. septembra 2014.
- 57 Z návrhu na začatie prejudiciálneho konania a z otázok, ktoré predložil vnútroštátny súd Súdnemu dvoru, však vyplýva, že za týchto okolností predmetná vnútroštátna právna úprava neumožňuje súdu zaviazat' žalobkyňu na náhradu škody spôsobenej žalovanej uvedenými predbežnými opatreniami, ktoré boli zrušené.
- 58 Práve v tomto konkrétnom kontexte treba po druhé odpovedať na otázku, či článok 9 ods. 7 smernice 2004/48, najmä pojem „primeraná náhrada“ uvedený v tomto ustanovení, bráni za takýchto okolností uplatneniu vnútroštátnej právnej úpravy vylučujúcej v zásade to, aby sa odporca mohol domôcť náhrady škody, ktorá mu bola spôsobená z dôvodu, že nekonal tak, ako možno všeobecne očakávať od akejkoľvek osoby v danej situácii, s cieľom zamedziť alebo znížiť túto škodu, pokiaľ navrhovateľ, ktorý navrhol nariadenie predbežných opatrení, sám konal tak, ako sa vo všeobecnosti očakáva od akejkoľvek osoby v danej situácii.
- 59 Keďže znenie článku 9 ods. 7 smernice 2004/48 neobsahuje žiadnu výslovnú zmienku v tomto smere, je potrebné ho v súlade s ustálenou judikatúrou vykladať vzhľadom na kontext a účel právnej úpravy, ktorej je súčasťou (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 6. júna 2018, Koppers Denmark, C-49/17, EU:C:2018:395, bod 22).
- 60 Pokiaľ ide o uvedený kontext, treba po prvé uviesť, že z odôvodnenia 22 *in fine* smernice 2004/48 vyplýva, že primeraná náhrada upravená v článku 9 ods. 7 tejto smernice predstavuje záruku, ktorú normotvorca Únie považoval za nevyhnutnú na pokrytie nákladov a ujmy spôsobenej odporcovi „neoprávneným návrhom“ na nariadenie predbežných opatrení.
- 61 Podľa toho istého odôvodnenia 22 sú predbežné opatrenia, ktoré sú upravené v článku 9, obzvlášť odôvodnené, ak by akékoľvek omeškanie spôsobilo nenapraviteľnú ujmu vlastníčkovi práva duševného vlastníctva.

- 62 Z toho vyplýva, že konštatovanie neoprávnenosti návrhu na nariadenie predbežných opatrení predovšetkým predpokladá, že neexistuje riziko nenapraviteľnej ujmy spôsobenej majiteľovi práva duševného vlastníctva v prípade omeškania s prijatím navrhovaných opatrení.
- 63 Pokiaľ v tejto súvislosti žalované uvádzajú na trh svoje výrobky napriek tomu, že bola podaná prihláška patentu alebo že existuje patent, ktorý môže byť prekážkou takéhoto uvádzania na trh, čo musí overiť vnútroštátny súd, takéto správanie možno na prvý pohľad považovať za objektívnu indíciu pre majiteľa tohto patentu o existencii rizika nenapraviteľnej ujmy v prípade omeškania s prijatím navrhovaných opatrení. Návrh na nariadenie predbežných opatrení, ktorý tento majiteľ patentu podal v reakcii na takéto konanie, teda nemožno *a priori* považovať za „neoprávnený“ v zmysle článku 9 ods. 7 smernice 2004/48 v spojení s odôvodnením 22 tejto smernice.
- 64 Pokiaľ ide o skutočnosť, že predbežné opatrenia dotknuté vo veci samej boli zrušené, aj keď táto skutočnosť môže, ako bolo uvedené v bode 52 tohto rozsudku, predstavovať jednu z podmienok nevyhnutných na samotný výkon oprávnenia stanoveného v článku 9 ods. 7 smernice 2004/48, nemôže byť sama osebe považovaná za rozhodujúci dôkaz o neoprávnenosti návrhu na nariadenie zrušených predbežných opatrení.
- 65 Odlišný záver by za okolností vo veci samej mohol mať za následok odradenie majiteľa predmetného patentu od využívania opatrení uvedených v článku 9 smernice 2004/48, a teda by bol v rozpore s cieľom tejto smernice, ktorý spočíva v zabezpečení vysokej úrovne ochrany duševného vlastníctva.
- 66 Po druhé, pokiaľ ide o správanie navrhovateľa, článok 9 ods. 7 smernice 2004/48 sa má vykladať v spojení s článkom 3 tejto smernice, ktorý stanovuje „všeobecnú povinnosť“ vzťahujúcu sa na celú kapitolu II tejto smernice, ktorej súčasťou je aj článok 9 tejto smernice.
- 67 V súlade s článkom 3 ods. 2 smernice 2004/48 sa musia opatrenia, postupy a prostriedky právnej nápravy potrebné na zabezpečenie vymožitelnosti práv duševného vlastníctva, ktorých sa týka táto smernica, uplatňovať takým spôsobom, aby predchádzali vytváraniu prekážok zákonného obchodu a aby poskytovali záruky proti ich zneužívaniu.
- 68 Toto ustanovenie tak ukladá členským štátom a v konečnom dôsledku súdom členských krajín povinnosť poskytnúť záruky smerujúce najmä k tomu, aby sa opatrenia a postupy uvedené v článku 9 smernice 2004/48 nezneužívali.
- 69 Na tento účel musia príslušné vnútroštátne súdy overiť, či v danej veci nezneužil navrhovateľ tieto opatrenia a postupy.
- 70 V dôsledku toho vnútroštátnemu súdu prislúcha overiť, či žalobkyňa nezneužila opatrenie upravené v článku 9 ods. 7 smernice 2004/48. Na tento účel musí vnútroštátny súd riadne zohľadniť všetky objektívne okolnosti sporu vrátane správania účastníkov konania.
- 71 Vzhľadom na všetky predchádzajúce úvahy je potrebné odpovedať na položené otázky tak, že článok 9 ods. 7 smernice 2004/48, najmä pojem „primeraná náhrada“ uvedený v tomto ustanovení, sa má vykladať v tom zmysle, že nebráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá stanovuje, že nie je potrebné odškodniť osobu za ujmu spôsobenú tým, že táto osoba nekonala tak, ako možno všeobecne očakávať od akejkolvek osoby na účely zamedzenia škode alebo jej zníženia, a ktorá za okolností, ako sú okolnosti konania vo veci samej, vedie súd k tomu, aby navrhovateľa predbežných opatrení nezaviazal na náhradu škody spôsobenú týmito opatreniami, aj keď patent, na základe ktorého boli tieto opatrenia navrhnuté a nariadené, bol následne zrušený, pokiaľ táto právna úprava umožní súdu riadne zohľadniť všetky objektívne okolnosti sporu vrátane správania účastníkov konania, a to na účely overenia, či navrhovateľ nezneužil uvedené opatrenia.

O trovách

- 72 Vzhľadom na to, že konanie má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (tretia komora) rozhodol:

Článok 9 ods. 7 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2004/48/ES z 29. apríla 2004 o vymožitelnosti práv duševného vlastníctva, najmä pojem „primeraná náhrada“ uvedený v tomto ustanovení, sa má vykladať v tom zmysle, že nebráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá stanovuje, že nie je potrebné odškodniť osobu za ujmu spôsobenú tým, že táto osoba nekonala tak, ako možno všeobecne očakávať od akejkoľvek osoby na účely zamedzenia škode alebo jej zníženia a ktorá za okolností, ako sú okolnosti konania vo veci samej, vedie súd k tomu, aby navrhovateľa predbežných opatrení nezaviazal na náhradu škody spôsobenú týmito opatreniami, aj keď patent, na základe ktorého boli tieto opatrenia navrhnuté a nariadené, bol následne zrušený, pokiaľ táto právna úprava umožní súdu riadne zohľadniť všetky objektívne okolnosti sporu vrátane správania účastníkov konania, a to na účely overenia, či navrhovateľ nezneužil uvedené opatrenia.

Podpisy